

ST·OLAV

K A T O L S K T I D S S K R I F T

• FOR RELIGION OG KULTUR •

73. ÅRGANG

4. FEBRUAR 1961

A V I N N H O L D E T :
MINISTEREN HAR TALT (LEDER) - «GUDS GJØGLERE» -
FASTEN OG VI - EN DRISTIG KATOLSK TENKER - LITTE-
RATUR - KATOLSK FORUMS PROGRAM - BLIKK PÅ TIDEN
UTLANDET

NR

3

NESTE NUMMER UTKOMMER 18. FEBRUAR 1961

KØBENHAVN — ROM — ASSISI

under katolsk ledelse.

30. april—18. mai (19 dager) 850 danske kroner.

3.—21. juli (19 dager) 850 danske kroner.

17. september—6. oktober (20 dager) 850 danske kroner.

Prisene innbefatter alle faste utgifter, også tysk sovevogn. Program og nærmere opplysninger fra reiselederen:

PASTOR D'AUCHAMP

Aakirkeby,
Danmark.

Bryggerimester Hoflmayrs og hustrus legat

til beste for ubemidlet katolsk mannlige ungdoms oppdragelse og undervisning. Ansøking om å komme i betraktning ved utdeling (eller fornyelse av tidligere utdeling) av legatets midler må sendes soknepresten i St. Hallvards menighet, Oslo, Urtegt. 29 II, innen 23. februar d.å. og må være anbefalt av vedkommende sokneprest.

Legatstyret.

FYRINGSOLJE

brukes av

- St. Olavs kirke
  - Bispegården
  - St. Josephs Institutt
  - Vor Frue Hosp. Nerveavd.
  - St. Dominikus kirke
  - Lunden Kloster
  - St. Elisabethsøstrenes Pleiehjem
  - Sta. Katarinahjemmet
  - St. Franciskus Kirke
  - St. Franciskus Hosp.
  - St. Pauls Kirke
  - Vår Frue Kirke
  - Marias Minde
  - St. Franciskusøstrenes Moderhus
  - Øyenklinikken
  - St. Josephs Hosp., Drammen
  - St. Torfinns Klinikk, Hamar
  - St. Elisabeth Inst.
  - St. Mikæls Kirke
  - St. Mikæls Prestegård
  - St. Theresia kirke
  - St. Franciskus Hosp.
  - St. Magnus Kirke
  - St. Magnus presteg.
  - St. Elisabeth Hosp.
  - Vår Frue Kirke
  - Bispegården
  - St. Olavs Kirke, Bispegården
  - St. Olavs kirke
  - St. Olavs Prestegård
- } Oslo
} Arendal
} Bergen
} Tromsø
} Trondheim
} Tønsberg

Ved bestilling av olje:
Oslo 683466 - Service: 565690

Alt i papir og kontorartikler

L. W. TORNØE A/S
BERGEN

ST. FRANCISKUS III ORDEN

har møte fredag 10. februar kl. 19 i St. Hallvard kirke.

FRANCISKUS-SENTRUM, BERGEN

V. Torvgt. 9.
Tlf. 30 416.

Katolsk opplysnings- og lesesentrum.

Åpent alle hverdager kl. 9.30—13, 17—21. Lørdag kl. 9.30—13.

LITURGISK KALENDER

SØNDAG 5. FEBRUAR (Søndag Seksagesima): Ep. 2. Kor. 11, 19—33; 12, 1—9. Ev. Luk. 8, 4—15. Mandag: Titus, bisk. og bekj. Tirsdag: Romuald, abbed. Onsdag: Johannes av Matha, bekj. Torsdag: Kyrill av Alexandria, bisk. og kirkelærer. Fredag: Skolastika, jomfru. Lørdag: Vår Frue av Lourdes.

SØNDAG 12. FEBRUAR (Søndag Quinquagesima): Ep. 1. Kor. 13, 1—13. Ev. Luk. 18, 31—43. Mandag og tirsdag: Ferialdager. Onsdag: Askeonsdag — fastetidens åpning. Torsdag, fredag og lørdag: Ferialdager.

SØNDAG 19. FEBRUAR (1. Søndag i Fasten): Ep. 2. Kor. 6, 1—10. Ev. Matth. 4, 1—11.

GUDSTJENESTER PÅ SØN- OG HELLIGDAGER

OSLO KATOLSK BISPEDØMME:	Stille messe	Høymesse
OSLO: St. Olavs kirke, Akersveien 5. Biskopen og prestegården 42 52 87. Sogneprestkontoret 41 41 61	7.00 8.30 9.45 m. eng. pr.	11.00
St. Hallvards kirke, Fransiskanerne, Urtegt. 29, tlf. 68 08 68	8.30 19.00	10.30
St. Dominikus kirke, Dominikanerne, Neubergrgt. 15, tlf. 55 07 71	8.15 9.30	11.00
Vår Frue Villas kapell, Montebello, Ullernchausséen 52, tlf. 55 81 21	—	8.30
Grefsen kapell, Gladsvei 23, tlf. 212355	—	9.30
Lunden kapell, Trondheimsv. 309, tlf. 21 25 87	—	9.00
ARENDAL: St. Franciskus kirke, Tyholmen, tlf. 2209	8.00	10.45
BERGEN: St. Pauls kirke, Christiesgt. 16, tlf. 15410	8.00 9.00	10.30
Vår Frue kirke, Helleveien	—	9.30
DRAMMEN: St. Laurentius kirke, Cappelensgt. 1, tlf. 83 20 19	8.30	10.30
FREDRIKSTAD: St. Birgitta kirke, Kongensgt. 9, tlf. 1438	8.30	10.45
HALDEN: St. Peters kirke, Kristian V.s pl. 1, tlf. 1168	8.00	10.45
HAMAR: St. Torfinns kirke, Torvgaten 113, tlf. 23751	8.30	11.00
HAUGESUND: St. Josefs kirke, Haraldsgt. 21, tlf. 3195	8.30	11.00
HØNEFOSS: St. Theresia kirke, Vesterngt. 5, tlf. 266	8.00	10.30
KRISTIANSAND S.: St. Ansgar kirke, Kirkegaten 3, tlf. 24225	8.00	10.30
LILLEHAMMER: Mariakapellet, Weidemannsgt. 3, tlf. 51650	—	10.00
LILLESTRØM: St. Magnus kirke, Romeriksgt. 1, tlf. 71 28 85	8.30	11.15
MOSS: St. Mikæls kapell, Ryggeveien 24	—	11.00
PORSGRUNN: Vår frue kirke, Sverresgt. 26, tlf. 50793	7.45	10.45
STABEKK: Maria Kirke, Nyveien 17, tlf. 537735	8.40	10.40
STAVANGER: St. Svithun kirke, Dronningensgt. 8, tlf. 25534	8.00	10.30
SYLLING: St. Hallvards kapell, tlf. 84 90 28 (Drammen)	—	—
TØNSBERG: St. Olavs kirke, Sandefjordgt. 1, tlf. 11949	—	10.45
St. Olavs kapell	8.00	—
TRONDHEIM APOSTOLISKE VIKARIAT:		
TRONDHEIM: St. Olavs kirke, Prinsensgt. 2a2. Biskopen og prestegården tlf. 21214	8.30 19.00	11.00
St. Elisabeth Hospitals kapell, Ila, tlf. 20221	6.15	—
KRISTIANSUND N.: St. Eysteins kirke, Flintegaten 5, tlf. 2779	8.00	11.00
MOLDE: St. Sunniva kirke, Parkveien 23, tlf. 1100	8.30	11.00
ÅLESUND: Vår Frue kirke, Nørvesund, tlf. 3066	—	11.00
DET APOSTOLISKE VIKARIAT FOR NORD-NORGE:		
TROMSØ: Vår Frue kirke, Storgaten 94. Biskopen og prestegården tlf. 3604	8.15	10.30
St. Elisabeth hospital, Mellomveien 15, tlf. 63	6.20	—
BODØ: St. Eysteins kirke, Hernesveien 22, tlf. 21783	8.15	10.30
HAMMERFEST: St. Mikæls kirke, Strandgt., tlf. 1392	—	10.30
HARSTAD: St. Sunniva kirke, Skolegt. 4, tlf. 1205	8.00	10.30

ST. OLAV

KATOLSK TIDSSKRIFT FOR RELIGION OG KULTUR

Redaksjon: Pater Hallvard Rieber-Mohn O.P., pater Erik Gunnes O.P.
Redaksjonens adresse: Neuberggaten 15, Oslo NV.

Ekspedisjon og forlag: Akersveien 5, Oslo

Kontortid: 9—16. Mandag og lørdag 9—13. - Tlf. 42 37 43

Boligtelefoner: Redaksjonen 55 07 71.

Abonnement (direkte ell. gjennom postkontorene): Kr. 18 pr. år - Kr. 9 pr. ½ år. Utlandet kr. 22.

Annonser: 8 dager før utg.dagen (se nederst på omslagssiden). 24 nummer årlig. - Postgiro 159 86.

MINISTEREN HAR TALT

Parlamentet — nasjonalforsamling — er et ord som opprinnelig betyr: Det sted hvor en taler. Nå kan det utkrystallisere begrepene å tale om dem. Men det kan sannelig også pakke dem inn.

Justisminister *Jens Haugland* er sikkert en utmerket og velmenende norsk embetsmann. Forleden fikk han en interpellasjon i tinget om den økende strømmen av sadistisk og forrående film på kinoene — også på de kommunale. Der står en meget bred og sterk opinion bak denne interpellasjonen. For så vidt var det synd at den ble fremmet av akkurat en representant for Kristelig Folkeparti — partiets ærender er dessverre ikke alltid så selvklaare når det gjelder kulturspørsmål.

Vi har fulgt opplegget i denne saken nøye. Vi skulle ha forsverget at der var annet å svare på interpellasjonen enn at her er der skjedd en utglidning, og ingen legitime interesser, hverken av sosial, kulturell eller økonomisk art, kan gjøre det rimelig at vår Filmkontroll skal godkjenne «underholdende» instruksjonsfilmer i spesifisert vold og grusomhet, tilgjengelige for ungdommer ned til 16 år. Vi hadde til og med, i vår naivitet, ventet oss at akkurat justisministeren fikk en aldri så liten rynke i pannen ved tanken på at vi har ikke på langt nær spesialskoler nok til de ungdomskriminelle, samtidig med at *det offentlige* tar inn store summer på filmer som i dvelende nærbilder viser de ufyseligste former for vold — til ytterst uhyggelige bifallsytringer fra et meget ungdommelig og «barskt» publikum. Vet ikke myndighetenes høyre hånd hva den venstre gjør?

Der er vel flere enn oss som underkaster avisreferatene fra stortingsdebattene om dette hjertetyngende problemet en forundret eksegese — med en stille forhåpning om at Stortingstidendes referater ihvertfall nyanserer denne uforstyrrelige parlamentariske ro en smule. For hva står der ikke:

«Justisministeren gjorde det helt klart at han ikke finner grunn til å foreslå endringer i de vilkår kinoloven setter for godkjenning av film. Han understreket også spesielt to ting, — at det er en frivillig sak å gå på kino, og at en kino ikke har noen som helst plikt til å vise alle de filmene Statens Filmkontroll har godtatt. Kinobestyreren eller kinostyret kan selv velge fritt mellom de godkjente filmene.»

I all verden — er luften så tynn på maktens tinde? Står det så strålende til med den karakterdannende evnen i norsk skole for tiden, at 16-åringene selv vil finne ut at denne «frivillige saken» ikke er sunn for dem? Det lyder

påfallende uvirkelig — og det er det. Og helt utrolig er da justisministerens sinnssro overfor noe som dagspressen — fra ytterste venstre til ytterste høyre — har fastslått med voksende og begrunnet sinne det siste året: At er der noe vi *ikke* godtar av nettopp en kommunal kinodrift, så er det dette: At den profiterer på råskapen, og gjør det gjerne.

Nå er det vel ingen av oss som er så dumme at vi ikke ser dette ene kultur-forfallstegnet i et videre perspektiv og i en større sammenheng. Problemet er jo internasjonalt — og bedre hoder enn dem som rager opp i vår hjemlige pedagogiske og sosialpolitiske villrede har søkt å trenge til bunns i det. Etter hvert tegner der seg også en slags forklaring i alle disse bekymrede rapporter og statistikker: «Ufarlige» er disse filmene — og den litteratur som går det samme ærend — bare for mennesker med et rikt livsinnhold og sikre verdinormer. Et uhyggelig stort antall tenåringer er imidlertid her — også hos oss — ofre for hjemmenes og skolens svikt. De unge har i altfor mange tilfeller aldri, eller bare ufullkomment, mottatt slike verdier. Hos dem slår så det destruktive ved disse filmene inn — som verdisurrogater. At vi mennesker kan søke vår utfoldelse og en øket livsfølelse ikke bare i det gode, men også i det onde, er desverre en sannhet gammel som menneskenaturen. Et samfunn som har glemt den sannheten gjør seg ikke bare skyldig i en enorm naivitet. Det påtar seg også et tungt ansvar overfor en ungdom som i frihetens navn får lov til å snuble i starten. Og fremforalt avslører det med drastisk tydelighet sin egen manglende evne til å gi ungdommen et livsinnhold og en forankring. Det er ikke akkurat noe vakkert syn, selvom det er kleddt i uklanderlig parlamentarisk form.

HRM.

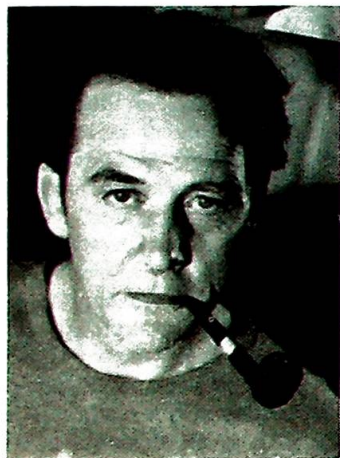

„GUDS GJØGLERE” - EN HA

ODD EIDEMS REFORMASJONSDRAMA PÅ NATIO

ODD EIDEM

Det er synd å si at den strenge og fryktede teaterkritikeren Odd Eidem har gjort det lett for seg, når han nå innbyr til norsk urpremiere på Nationaltheatret. Skuespillet «Guds gjøglere» er nemlig både i sitt emne og i sitt dramatiske opplegg et meget ærgjerrig stykke.

Odd Eidem (f. 1914) er selv Hamarmann, tok magistergraden i litteraturhistorie i 1938 og er teater- og litteraturkritiker i «Verdens Gang», der han også er en riksmålets kyndige vokter gjennom spalten «Det norske sprog fra uke til uke». Bak seg har han allerede et allsidig forfatterskap med et sterkt innslag av barokk humor — særlig i sine reiseskildringer løper han gjerne underholdende løpsk, som i «Kefir og Chianti» (1959). Ellers har han skrevet både dikt, essays, en roman, en biografi om Torgny Segerstedt og skuespill. Blant de sistnevnte er to tidligere oppført på Nationaltheatret: «Spillet om Bly-Petter» og «Min kvinne».

«Guds gjøglere» har fått en nokså hard medfart av kritikere, som i det store og hele synes å være enige om to ting:

For det første at som forestilling, som teatereksperiment, er dette både vakkert og fengslende. For det annet at tankemessig og hva skikkelser angår, kommer dramaet til kort, til tross for fin rollebesetning og flere gode innsatser. I denne omtalen, som ikke er noen teaterkritikk, har vi særlig festet oss ved Eidem's bruk av et historisk stoff som alltid vil måtte interessere norske katolikker, og ved det som vi synes tross alt lykkes for forfatteren i det veldige og krevende opplegget.

TIL LUNDEN KLOSTER LØRDAG

Lordag 11. februar er det dagen for Vår Frue av Lourdes — en kirkefest som feires med særlig høytidelighet hos våre kontemplative dominikanerinner på Lunden, Trondheimsveien 309. Alle som ønsker å feire dagen med dem, er velkommen til høymessene, som synges kl. 18.

I et forhåndsintervju før premieren ble iscenesetteren Toralf Maurstad spurt hva Odd Eidems nye drama egentlig handler om. Han svarer, med en pussig overdivelse som historien faktisk dekker langt på vei: «Om det historiske minutt da Norge ble protestantisk.»

Som teatermann har han jo rett: Mogens Lauritssøn var den siste på skansen, og skansen var Hamardomen.

Konfesjonsskiftet fortettes her til ytre begivenheter som er høydramatiske og kaster et tragediens lys over Hamarbispens Mogens — en østlandsk bondesønn som etter erkebisp Olav Engelbrektssøns flukt til Holland holdt det siste norske og katolske banner løftet, inntil danske og tyske menn knuste hans motstand. Den 400 år gamle bispestolen, som var opprettet av kardinal Breakspere, ble stående tom, og kaupangen — det blomstrende Biskopshamar hvis liv var kirkens verk — falt i en tornerosesøvn som varte helt til forrige århundre.

Rart er det at dette spennende og farverige stoffet fra vår historie har fått ligge ubenyttet så lenge: Olav Engelbrektsson og Mogens Lauritssøn burde begge tale sterkt til den kunstneriske fantasi. Kanskje er det *innlevelsen* som har sviktet, det er jo et paradoksalt faktum at her i landet er katolisismens historie i middelalderen stort sett beskrevet av enten lutheranere eller av marxister — det vil si av mer eller mindre doktrinært partiske forskere som bare sjelden kunne formidle noen intim forståelse, ennsympati, for dette særlige stoffet — unntagelser som straks bør nevnes var *Fredrik Paasche* og *Oluf Kolsrud*.

Til overmål er jo også den historiske bakgrunnen uhyre sammensatt: Om vi vel kan peke på et trosskiftets «minutt», så er det minutt forberedt gjennom en hundreårig maktkamp mellom norsk selvstendighetstrang og dansk infiltrasjon. Og da så Luther reiser Nord-Europa mot den gamle kirke, hvirvler det opp motiver av alle slag. Sør for Skagerrak var Lutherdommen også en religiøs og humanistisk bevegelse. Her nord ble den i første omgang bare overgrep, okkupasjon, lanseknekter, bål og brann. Sørpå var der idékamp, midt oppe i den griske fyrstepolitikken. I Norge får vi — gjennom skikkelser som Vincens Lunge, Henrik Krummedige, Claus Bille og Truid Ulfstand — et sterkt inntrykk av at professor *Sverre Steen* treffer spikeren på hodet når han taler om «en slyngeltid» i vår historie. Reformasjonens innførelse i Norge var en triumf for fremmedveldet og ukulturen — det tok tid før man så luthersk kristendom spire frem av de svarte branntomtene.

HVEM VAR BISKOP MOGENS?

Historien vet ikke overvettes mye om den siste katolske Hamarbisp — «Hamarkroniken»s melankolske skildring, av en knekket mann som under tårer tar avskjed med kirker, klostre, mennesker og et landskap han elsker, er det nærmeste vi kommer til å kjenne hans sinn. Odd Eidem dikter videre herfra — og skaper en sammensatt skikkelse, helt behersket av den ene idé: Kirkens seier.

Den historiske biskop Mogens hadde, som de fleste norske bispene i senmiddelalderen, studert i Rostock. Vi kjenner her årstallet 1494 — det er ennå før-reformatorisk. Han er reist hjem til en kirke som mer og mer var

MARKRØNIKE

NALTHEATRET

blitt det siste bolverk for norsk kultur, sprog, politikk og tenkemåte i et rike, som langsomt og målbevisst ble forvandlet til en dansk provins. Som medlem av riksrådet søkte han — sammen med erkebispem — å bremse på de danske herremennene, men måtte se dem vinne støttepunkt etter støttepunkt. I 1523 var han motvillig med om å hylde Fredrik I som norsk konge på Akersting ved Hamar, og så sent som i 1531, da han møter i København for å forelegge de norske krav om rikets selvstendighet, kaller kongen ham for «vår tro og elskelige riksråd». Det var et skrøpelig vennskap — kort etter gjør biskopen den erklært katolske Christian II's sak til sin. Det førte ikke frem — Christian blir fanget. Biskop Mogens overfører da — i følge med erkebiskop Olav Engelbretsson — sin støtte til Christian II's svigersønn «Pfalzgreven». De håper og satser stort: Med keiser Karl V's hjelp skal han ta makten i Norge som katolsk tronkandidat. På løftet om at Pfalzgreven og hans mektige venn keiseren våren 1537 sender krigsmakt til Norge, bygger både erkebiskopen og Hamarbispem hele sin politikk, og det er således helt i overensstemmelse med det historien vet å fortelle, når

Eidem i sitt drama understreker biskop Mogens' håp til denne undsetningsekspedisjonen. Desto større blir skuffelsen da hjelpen uteblir. Erkebispem får vite det først, og skjønner at dermed brister alt håp — veien er åpen for både danskene og «lutheriet». Da han flykter, er det en fem hundre årig tradisjon som med ham går ombord og seiler ut Trondheimsfjorden.

Resten er bare opprensning — «Guds gjøglere» henter hele sin ytre historiske spenning fra de ukene da Truid Ulfstand og hans knekter drar nedover mot bispefestningen Hamar, for å gjøre det av med det siste motstandsredet. På alle de norske festningene har dansk kongen da allerede sine befalingsmenn.

ET DRAMA OM MENNESKESKJEBNER

Hva er det så Odd Eidem legger inn i denne spennende historiske ramme? Han er selvfølgelig ikke ufølsom for de synlige motsetninger vi har nevnt, og de kunstneriske muligheter de innebærer. Han har tvert om utnyttet dem med adskillig scene-effekt: Da dansk kongens mann Herr Truid — etter at vi gjennom to og en halv akt har følt hans trusel og hans beleiring — trer inn i scenebildet og gir biskop Mogens sitt ultimatum, får det en slående anskuelig kraft.

Men det er *sinnet* til biskop Mogens og de mennesker som omgir ham, Eidem har villet avdekke, og det med et forsett som ikke mangler dristig ærgjerrighet: Han vil vite hva en menneskeskjebne egentlig er for noe. Hans «these» er såvidt vi kan skjønne denne: I et så markert

Gisle Straume som biskop Mogens av Hamar.

SÅ SIER

HAMARKRØNIKEN:

Om den historiske begivenheten som er det dramatiske høydepunktet i *Odd Eidem's* skuespill omkring Reformasjonens innførelse i Norge, da vår siste katolske biskop, Mogens Lauritsson, blir tatt til fange av dansken Truid Ulfstand og ført fra Hamar til Danmark for å dø der, heter det vemodig i Hamarkrøniken:

*S*om Herr Truid og Bispen ginge baade til sammen og som Bispen kom til Strandbakken, da falder han paa sine Kne og takker Gud i Himmelen for hver Dag han havde haft. Dernest bød han Kannikerne og Prester god Natt, dernest bød han Hammers Domkierke og Kloster god Natt, dernest bød han Hovmænd, menige Almue, Borger og Bønder god Natt og bad dennem alle bede godt for sig og mente at han snart vilde komme til dem igjen, men derhos saa sigende: O Gud Fader udi Himmelen, findes vi ikke for, da Gud give det vi findes i Himmerige. Denne Bøn bad han med gredende Taare, og sagde. Vale, vale, vale».

Det er middelalderkirkens svanesang i Norge, på den aller siste skansen for katolsk tro og nasjonal selvstendighet.

og intenst tidsskifte som det vi her ser beskrevet, i en såkalt «historisk skjebnestund», er det som også det enkelte menneske får et lynende klart glimt av sin egen personlige skjebnetråd. I spenningsfeltet av veldige motsetninger som tørner sammen blir også individet tvunget til å kjenne og erkjenne seg selv og søke sin egen identitet — blant annet fordi det tvinges til å *velge*, med avgjørende følger for seg selv og for fremtiden.

Eidem kommer derfor nødvendigvis til å måtte tumle med problemer som noen av dramatikkers største har vært nær ved å forløfte seg på: Har vi en fri vilje? Lever vi våre frie valg, eller bare vårt fastlagte skjebnemønster? Er vår frihet noe annet enn at vi bøyer oss under «den gode nødvendighet» i våre liv, enten vi nå oppfatter den som Guds vilje og forsyn, eller som en blindt gjengjeldende makt? Et glimt av hvor Eidem vil hen, får vi vel i biskop Mogens' reaksjon da han får vite at den siste utvei: Flukten fra Hamar bispegård, er lukket og hans nederlag er endelig beseglet:

« — Gud i himlene, du være lovet. — Jeg har tapt. Jeg er fri. Jeg skal få slippe. Din vilje skjeddde.»

I den sammensatte mannen Eidem her har diktet frem, hvor til slutt alle midler, også løgner og bedraget, kastes inn mot kirkens fiender, er troen allikevel sterk nok til at han tolker nederlaget ikke bare som en gudsdøm, men som en personlig befrielse. Og om de problemene forfatteren — noen ganger obskurt, andre ganger klart — kaster frem er for veldige til at vi kan kreve han skal «løse» dem for oss (det har selv ikke *Paul Claudel* helt greid i sin «*Livre de Christophe Colomb*»), så har han gitt sin Hamarbisp ord i munn som har reising og poetisk skjønnhet. Mens han venter på den ytterste ydmykelse og landflyktigheten i Truid Ulfstands bryske person, sier biskop Mogens:

« — En kveld skal komme, vår kveld kommer alltid, en klokke vil slå. — Salve.

Jeg har levet lenge nå, og hjertet mitt er ungt, men hva sier disse rynkede hendene? De vil i jorden og være røtter fra kirkens tre. Jorden dør ikke. Rottene dør ikke.

Se, dette er aftendrikken. Og jeg tenker når jeg ligger om natten og kjenner tyngden min mot sengen, at alt som er skapt trekkes til jorden, hver sten som kastes, hver fugl som flyr, det fallende regn og et menneske som går. Vi er alle under tyngdens lov.»

Her møtes den historiske og den poetiske virkelighet i en scenisk virkning av en sjelden kvalitet og anskuelighet.

TEATRET — ET OVERLYS

Og så er jo «Guds gjøglere» ikke bare et drama om biskop Mogens. I skildringen av menneskene omkring ham varierer Eidem sin studie over spillet og brikkene: Her er trosssterke og trossvake mennesker, her er svik og lojalitet, her er hele dette sammenstøtet mellom en glupsk livsappetitt og hensynsløst renessansesinn på den ene side og troskap, tvil, overtro og undergangsstemning på den annen, som tidsalderen røber i så meget av det den har etterlatt seg.

Men fremfor alt er «Guds gjøglere» teater i en meget bokstavelig og radikal forstand. Eidems fantastiske sceneanvisninger, Maurstads dristige oppfinnsomhet og Josef Grimelands artistiske håndlag har skapt en *forestilling* som visst ikke helt ligner noe annet en har sett på norske scener. Teppet er overhodet ikke nede, på tross av stadige, lynsnare sceneskifter, som helt og holdent

gjennomføres ved et forbløffende spill av lyseffekter. Det skaper noen ganger scenebilder av en likefrem rembrandtsk virkning, det understreker fremfor alt det poesis og skjebnemysteriets plan hvor handlingen skjer.

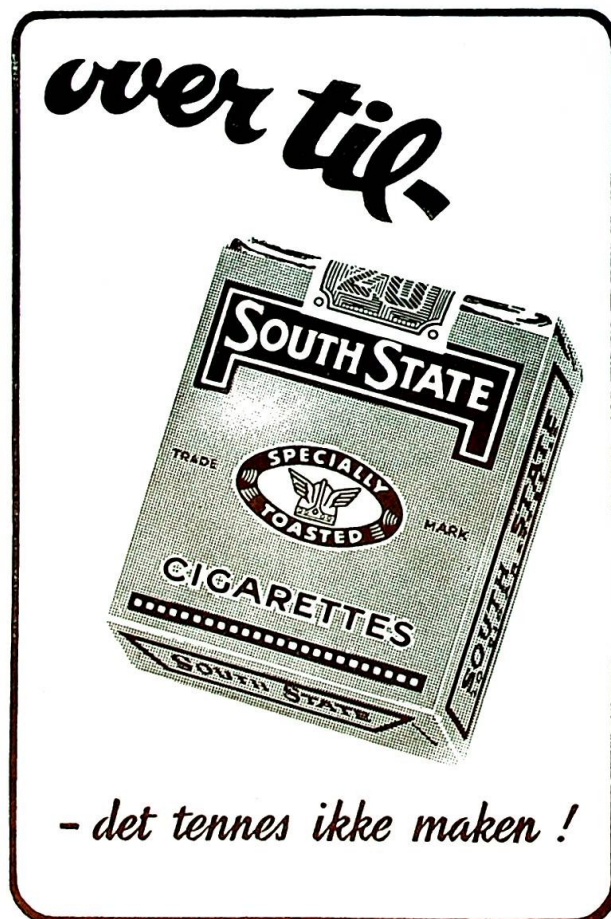
Og Eidem har gjort mer, for å vise oss hva teatret formår. Tiggermunken Simeon, som i mangt og meget er tidløshetens representant i denne Hamarkroniken (han åpner dramaet usminket og i slåbrok, med sitt kostyme i hånden!), overrasker oss ved nå og da å «tre ut» av dramaetsom en mellemmann, en formidler mellom scene og sal, som med en håndbevegelse «setter i gang» eller «låser fast» dramaets skikkelser og deres handling.

Her utvides perspektivet — fra scenen til salongen og fra salongen til det *Theatrum mundi* der vi alle spiller vår skjebnes krevende rolle:

« — Alt er en reise mot landet bak kulissene, alt som lever, spiller en rolle! Og Simeon vet, likesom spillende ved siden av seg selv, at en ordre ble gitt for lenge siden da den første scene var tom.»

Det er en tanke som har vært fruktbar både i verdensdramatikken og i teaterteorien dette: At i denne særlige kunstart, når den brukes med alle sine ressurser i et «totalt teater», bor der en «skaperverkets analogi», en dramaturgens vilje til å avlure skjebnen dens hemmelighet, gjennom et skaperens overblikk som egentlig er forholdt oss mennesker. Det er — som antydnet — merkbart hos Paul Claudel. Det var også en levende tanke hos den store tyske teatermannen *Max Reinhardt*.

Odd Eidem har som litteraturkritiker noen ganger gitt uttrykk for den tanke, at der er nødvendige forbindelser mellom et kunstverks tema og dets verdi, som en ikke skal undervurdere. Mon ikke dette veldige, dette *uoverkommelige* tema som han selv tar opp i sitt drama er et overbe-

Fasten - og vi

ET TELEFON-INTERVJU

Hvert år ved fastetidens begynnelse leser og hører vi i Biskopens fastemandat disse ord: «For at fastetidens ånd må holdes levende . . .» Ja — hva gjør vi konkret, for at den holdes levende? Fastens ånd er gammel som Kirken, men det spørres om vi katolikker av idag har noen særlig klar forståelse av hvilken verdifull gammel erfaring den står for når det gjelder formingen av en sterk kristen personlighet. Her er noe som trenger til å fordypes i vår trosholdning.

Det har de visst tenkt ute i Stabekk menighet også, ifølge et vink vi mottar. Og sognepresten, pater A. Ivens kan bekrefte at på legfolks initiativ har de der ute gått inn for en realistisk fastetid.

— Hva går det ut på?

— Der er for så vidt slett ikke noe nytt ved det. Vi har bare gjort det klart for oss selv at fastetiden konkret skal stå i offerets og nestekjærlighetens tegn. Nå er jo nøden i Kongo skrikende. Så fant vi ut at vi godt kan faste for Kongo.

— ???

— De voksne røker litt mindre eller slett ikke og strammer inn på fornøyselsene, og barna får la noe av lommepengene gå til de utsultede negerbarna snarere enn til slikkerier og kino i denne tiden. Meningen er jo også — i «fastetidens ånd» — at det skal svi og «koste» litt, så ikke bare Kongo, men også vår egen selvdisciplin får utbytte av det.

— Har dere tenkt å la idéen gå videre?

— Det får vi overlate til hver enkelt menighet — ja selvfølgelig også til hver enkelt katolikk. Men det kan være en hjelp til større alvor og ekte kristendom å gi ikke bare av det en kan unnvære uten å merke noe savn, men også av det en igrunnen gjerne ville ha brukt på seg selv. For min del er jeg ihvertfall glad for at legfolket selv kommer med et slikt ønske. Det viser at påskens forberedelse ikke bare er føleri, men noe de tar med i hverdagen.

— Noen Stabekk-oppfinnelse er det vel heller ikke?

— Å nei da. I min barndom hjemme i Holland gikk våre lommepenger alltid i misjonskassen ukene før påske. Og både i Holland og i Tyskland vet jeg om

---

visende eksempel på at her ligger en meningsfylt sannhet — at også et verk hvis ufullkommenheter lett lar seg nevne, låner en verdighet og en vekt fra selve de krefter det binder an med. Odd Eidem har i «Guds gjøglere» våget å binde an med noen av de største.

store fasteaksjoner som bringer inn veldige summer til dem som er i nød.

— Og det kan vi bekrefte — en pressemelding sier at tyske katolikker under sin fasteaksjon ifjor samlet 40 millioner mark til «utviklingslandene». Så Stabekk har noe å ta igjen — i penger. Men sikkert ikke i hjertelag!

FASTELAVNSFEST

Siden 1950 har Mariakongregasjonen i Oslo tatt hånd om feriehemmet Persbråten og sørget for vedlikehold, utstyr og utvidelser. Takket være inntektene ved fastelavnsfestene har vi nå et feriehem som kan gi plass til 45 barn, mens det første kullet i 1950 bare besto av 12 barn. At barna trives på Persbråten har vi sikre bevis for. Men for å holde allting i stand og dekke de nødvendige utgifter til stuene og husene, trenger vi hjelp. Derfor innbyr Mariakongregasjonen også i år alle til fastelavnsfest. Det bys et godt program til underholdning og mange vakre ting til utlodning.

F. J. Fishedick.

NYE KONVERTITTER MØTES

Mange konvertitter har i årenes løp følt et sterkt behov for å bli kjent med likesinnede, finne et katolsk miljø, treffe ledende legfolk blant katolikker, bli orientert om de forskjellige typer for katolsk virksomhet som eksisterer i våre menigheter. Ikke så få har syntes at de — bortsett fra gudstjenestelivet og sjelesorgen — falt i noe av et «tomrom» etter konversjonen, andre har straks funnet seg til rette i et miljø.

Torsdag 19. januar var et snes «ferske» katolikker samlet på St. Katarinahjemmet i Oslo. Pater Albert Raullin, som hadde tatt initiativet til sammenkomsten, ønsket velkommen og ga en orientering om et opplegg som visst kan avhjelpe adskillig av det savnet vi har nevnt. Det er meningen å danne en gruppe der alle som er blitt katolikker i løpet av de to siste årene er velkomne, der vil de finne likesinnede og bli informert om problemer og interesser de har felles, og der de kan drøfte aktuelle saker under hyggelige samvær.

Denne gruppen er ingen ny «forening» og tar ikke sikte på noen organisasjon. Den er et stadig fornyet gjennomgangsmiljø. I de to år da en kan møte opp og delta i gruppens virksomhet vil en kunne få impulser som orienterer en videre i ens liv som katolsk legmann. En vil blant annet — i tillegg til den undervisning en mottok før konversjonen — få en grundig gjennomgang av kirkeårets forskjellige tider og temaer, bli orientert om de viktigste katolske publikasjoner på de nordiske sprog og få høre om legmanns apostolatets og menighetslivets forskjellige ytringer og muligheter. En «spørretime» inngår også i programmet. Samværene vil bli avsluttet med felles andakt i søstrenes kapell.

De fremmøtte ble enige om at gruppen skal møtes regelmessig på St. Katarinahjemmet hver første og hver tredje torsdag i måneden fra 15. januar til 15. mai, og fra 15. september til 15. november. I dette semester blir der altså sammenkomster: 2. og 16. februar, 2. og 16. mars, 6. og 20. april og 4. mai.

Alle som hører til den kategori konvertitter vi har nevnt, er hjertelig velkommen. De behøver ikke å melde seg — gruppen er til for dem. En håper at også de som fremover blir opptatt i Kirken vil finne veien til disse torsdagsaftnene i Gjørstadgaten.

EN DRISTIG KATOLS

PATER PIERRE TEI

Utviklingslæren sprang i sin tid som en bombe i de «gammeltroende» kretser, som hadde vennet seg til å betrakte verdens skapelse som lite problematisk, i og med at bibelen beskrev den i alt vesentlig. Den alminnelige reaksjon i de kretser var at en fikk demme opp for den nye teorien, og søke å bagatellisere dens resultater. Vel skulle man vokte seg for å benekte vitenskapens kompetanse — man hadde jo lært en del siden Galileis dager — men holdningen overfor utviklingsteorien var stort sett fiendtlig. Idag tar man gjerne i de samme kretser, — som jo også selv har gjennomgått sin utvikling! — hatten av for de dyktige vitenskapsmenn som har utvidet vår kjennskap til artenes og menneskets tilblivelse, men verdensanskuelsen forblir stort sett upåvirket av den nye dimensjon som utviklingstanken har bragt in i menneskehetens bevissthet om seg selv.

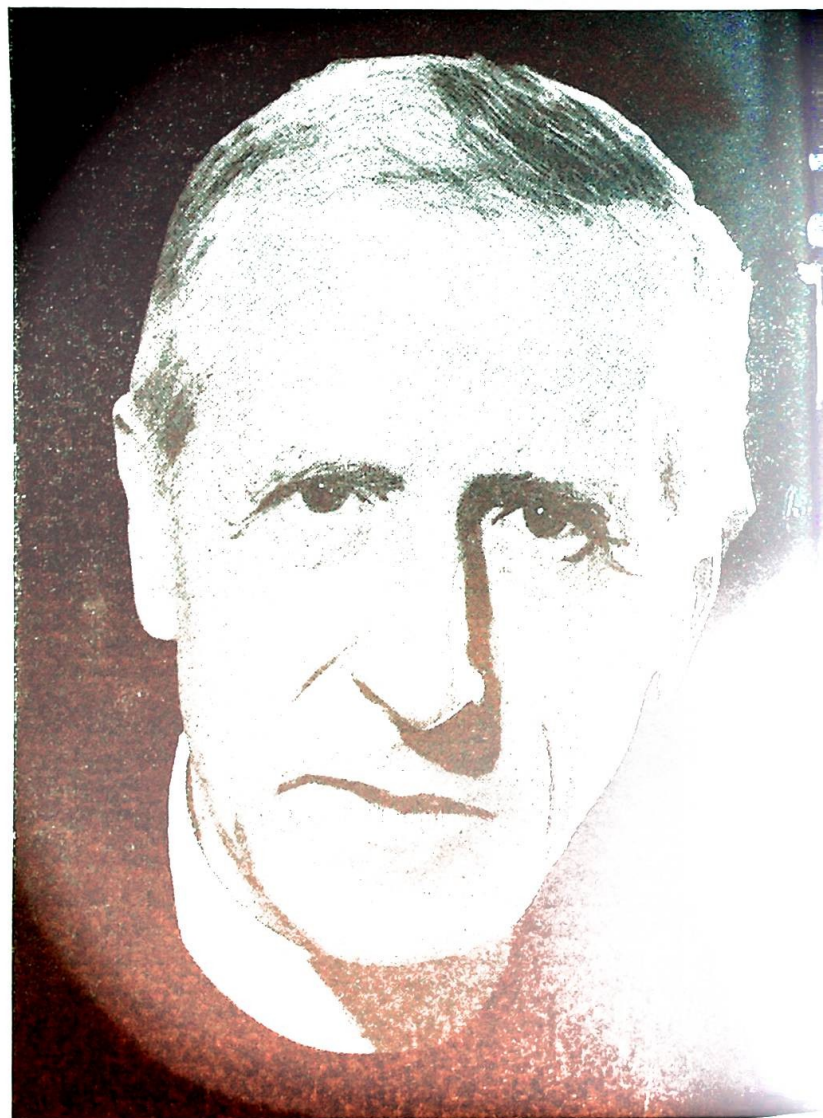
På denne bakgrunn er det lett å forstå at jesuittpateren og paleontologen *Pierre Teilhard de Chardin* fem år etter sin død fremdeles på mange kristne virker som beboeren av en annen intellektuell klode. Utviklingstanken er nemlig helt sentral i hans kristendomsforståelse. Han var mer enn noen annen klar over hvor usikre visse vitenskapelige slutninger kan være, han var ikke fagmann for ingenting. Det avgjørende for hans tankegang slik som den kommer til syne i de bøker som han etterlot seg, og som nå kommer ut på en rekke sprog, er imidlertid ikke hvor meget som ennå lar seg diskutere. Det var et problem han drøftet med sine vitenskapelige kolleger. Hans budskap til almenheten er at vi ikke lenger har rett til å la vår livsanskuelse forbli uanfektet av den dimensjon som utviklingstanken ugjenkallelig har tvunget inn på oss. «En etter en setter de menneskelige vitenskapsgrener seg i bevegelse, drevet som de er av én og samme springflod mot studiet av en eller annen form for utvikling. Kan vi si at Utviklingen er en teori, et system, en hypotese? Langt ifra, den er meget mer enn det: En almengyldig betingelse som samtlige teorier, systemer og hypoteser fra nå av må akseptere, for i det hele tatt å være sanne.»

En slik holdning virker den dag idag svært radikal på mange, og Teilhard er ikke blitt spart for mistenksomhet av den grunn. På høyeste hold i hans eget ordenssamfunn, jesuittordenen, som ellers er kjent for sin vitenskapelige skolering, har man lenge ment å måtte bremse på offentliggjørelsen av de blant hans teorier som ikke var av rent paleontologisk og faglig karakter. Vi har bevart interessante brev som ble vekslet mellom Pater Teilhard og hans ordensgeneral om dette. De overordnede reserverte holdning, som Teilhard selv alltid har respektert, var til syvende og sist ikke farlig hverken for hans tanke eller hans verker. Han er idag snarere utsatt for en annen fare, nemlig å bli tillagt en overilet betydning på sviktende premisser.

Det særpregede ved Teilhards tanker er nemlig overbevisningen om at kristendommen i utviklingstanken finner en forbundsfelle, et intellektuelt klima som den trives særlig godt i. Han er selvsagt klar over at ingen utviklingsteori vil kunne bevise kristendommens sannhet, men han peker på den harmoni som i hans øyne er åpenbar mellom den jødisk-kristne religions historiske karakter og utviklingstanken. Han forfekter en åndelig innstilling hvor ethvert moderne menneske vil kunne finne igjen en

hel rekke kjente begreper og tanker fra vår egen tidsalder, men forenet med en intens og begeistret tro på Kristi guddom, på hans frelsesverk og på den kirke som han har grunnlagt. Dette er mer enn nok til at visse apologeter, som er gått trett av å kjempe på vikende front ved hjelp av gammeldagse og slitte argumenter, kaster seg over et så sjeldent fenomen, og vil trykke Teilhard til sitt bryst. Det ville være den største urett som denne store vitenskapsmann kunne bli utsatt for. Han var selv umåtelig kritisk og fordringsfull når det gjaldt bevisførsel. Selv er han ikke kommet frem til sine resultater uten «blod og tårer». At mange etter ham kan gå den samme vei uten fullt ut å måtte betale den samme pris, er rimelig, en banebryter gjør alltid veien mer farbar for andre. Men det ville være synd om han skulle finne sine varmeste tilhengere blant dem som på ingen måte kan tenke seg nødvendigheten av å gå den samme møysommelige vei, men bare er interessert i resultater som de på forhånd har satt seg det mål å forsvare.

Når Teilhard de Chardin's utsatte stilling i dagens kulturdebatt først er blitt presisert som vi nå har gjort,

K TENKER

HARD DE CHARDIN

kan vi med tryggere samvittighet i korte trekk presentere ham og hans hovedtanker. Der finnes snart ikke det tidskrift som ikke er blitt oppmerksom på ham og har gitt plass for hans tanker. Utgivelsen av hans viktigste verk — «Fenomenet menneske» — fornylig i Danmark gir oss en kjærkommen anledning til å gjøre det samme.

Den ytre ramme for mannens liv er uhyre enkel selv om den er praktisk talt like rummelig som vår klode: Pierre Teilhard de Chardin ble født i 1881 i en solid katolsk familie i Auvergne (Frankrike). Han gikk på skolen hos jesuittene og ble selv en av dem i 1899, atten år gammel. Han gjennomgikk den grundige utdannelse som særpreger Jesu selskap: *humaniora*, filosofi, teologi, men ble tidlig orientert mot naturvitenskapen, som tiltrakk ham og som han hadde usedvanlige anlegg for. Han arbeidet særlig med geologien og paleontologien. I mellomkrigstiden oppholdt han seg for det meste i Kina, der han også var i krigsårene, som japanernes fange. Etter krigen finner vi ham dels i USA, dels i Syd-Afrika hvor han driver paleontologiske undersøkelser. Han døde i New York første påskedag 1955.

Hans verker kan deles i to hovedgrupper: For det første de rent vitenskapelige publikasjoner som gjorde ham verdensberømt som paleontolog, og for det annet en rekke essays hvor han stadig på nytt forsøker å formulere den vitenskapelige syntese om universets utvikling som hans vitenskapelige innsikt førte ham til. Parallelt uttrykker han en del tanker om kristendommens forhold til og plass i denne syntese. Vi må overlate til fagfolk å diskutere hans innsats som fagmann. De verker vi her bygger på er *Le phénomène humain* (oversatt til dansk under titelen *Fenomenet Menneske*, Jespersen og Pio 1960) som fremstiller hans syn på verdens utvikling, og *Le milieu divin* som uttrykker hans forståelse av Kristi, den menneskevordne Guds Sønnns plass i Guds plan med verdensaltet.

I sin bok «Fenomenet Menneske» presiserer Teilhard at han utelukkende beskjeftiger seg med fenomenenes verden: det er ikke metafysikk han fremlegger. Men til gjengjeld er det fenomenenes verden i hele dens utstrekning og med dens samtlige dimensjoner. Og da fremgår det med all tydelighet, etter hans syn, at mennesket riktignok ikke er verdens midtpunkt som et foreldet verdensbilde stort sett regnet med, men «spissen» på utviklingen, slik som vi konstaterer og erfarer den. Forskjellen mellom de to synspunkter er i virkeligheten stor: En statisk verden hviler i sitt sentrum, mens utviklingens spiss famler videre frem. Verdens sentrum er det best beskyttede punkt, utviklingens spiss det mest utsatte. På en måte forstår man i Teilhards perspektiv at mennesket er så helt ubetydelig i forhold til universet: En begynnelse er jo alltid spe. Men en forstår også at fenomenet menneske ikke desto mindre er det avgjørende for hele verdensaltets videre utvikling.

For å avgjøre om mennesket virkelig er utviklingens «spiss», er Teilhard nødt til å søke en målestokk som bestemmer hva som er «fremme» og hva som er «bak» i utviklingen. Han finner den i en tiltagende sammensetning av en bestemt type, som konsentrerer seg i en stadig tydeligere enhet, og som fører fra atomet til molekylene,

fra molekylene til den levende selle og til slutt til bevissthet.

Det nye som viser seg i og med mennesket, nemlig evnen til å reflektere over sin egen bevissthet, er et nytt skritt i den samme utvikling.

Hvis dette er utviklingens nåværende stadium, er det dermed innenfor *menneskets* verden at vi må søke hva utviklingen i fremtiden vil bringe. Og det er en av Teilhards største og mest geniale tanker å betrakte de menneskelige samfunns utvikling som den nå gjeldende fortsettelse av verdensaltets utvikling fra begynnelsen av. Vi er vant til å betrakte samfunnsvidenskapene som noe helt annet enn naturvitenskap, og de som søker en tilnærming mellom dem, gjør det ved å dra i tvil menneskets egenart. Teilhard er ikke i tvil om at mennesket betyr et avgjørende sprang i forhold til dyret, men den samme lov om voksende sammensetning i en mer konsentrert enhet gjelder igjen på et høyere plan, i menneskenes verden. Det vi er vidner til i vår verden er altså en videreføring av den utvikling som er verdensaltets konstante lov.

For fremtiden betyr det at det menneskelige samfunn vil bli mer og mer konsentrert, at dets enhet vil bli sterkere og sterkere, men vel å merke ikke på den enkelte personlighets bekostning, for så vidt som at utviklingen for Teilhard nettopp fører mot stadig større bevissthet. Dette punkt er avgjørende for ham: det utgjør nemlig hele forskjellen mellom på den ene side hans (kristne) tanke og på den andre side: alle slags panteismer, den indiske filosofi og enhver kollektivism. De enkelte personligheter blir styrket samtidig med at menneskeheten er innsiktet mot et punkt hvor målet er nådd, utviklingen bragt til ende. Dette «punkt» er det Teilhard kaller *Omega*.

Som en vitenskapsmann som i denne sammenheng ikke har lov til å påberope seg noen tro, kan han ikke gå lenger, og det gjør han da heller ikke i «Fenomenet Menneske». Men som troende har han lov til å peke på den harmoni som eksisterer mellom dette syn på utviklingen og kristendommen. Kristi mystiske legeme er det mål som Gud har satt seg, det er kronen på hele utviklingen fra første skritt av, da verdens stoff ble til.

Disse spredte trekk er vel nok til at vi aner, at Teilhards åndelige innstilling er meget positiv i sitt forhold til de skapte ting, ja, til de materielle ting. Verdensaltets utvikling har en konstruktiv funksjon i Guds rike. Dette fortøner seg riktignok også for mange som det svake punkt i hans kristendomsforståelse. Han er blant annet blitt beskyldt for panteisme. Det er neppe berettiget. Han er blitt beskyldt for å se bort fra menneskets frie vilje, men man kan lett påvise at det ikke er tilfellet. Mer delikat er nok hans syn på arvesynden og på forholdet mellom det naturlige og det overnaturlige. Alt virker så har-

«Igrunnen er jeg et lykkelig menneske, fordi Gud og Verden fortøner seg stadig vakrere for mine øyne — Gud ved Verden og Verden ved Gud, alt i den samme erkjennelse.

Si ikke stadig: «Materien er forbannet, materien er ond!» Det er kommet En som har sagt: «Dere skal drikke endog gift uten at den skader dere» og «Livet skal gå frem av doden» — Han som til sist uttrykte sin frihet i disse ord: «Dette er mitt legeme».

P. Teilhard de Chardin.

NYE BØKER

Lærde gratulanter

Festskrift til biskop Arne Fjellbu på 70-årsdagen. Gyldendal Norsk Forlag. 1960. 142 s.

Festskriftet til biskop Arne Fjellbu's 70-årsdag åpner med en Tabula Gratulatoria der en imponerende rekke av menn og kvinner fra hele Norden hylder Nidarosbispnen. To katolske biskoper er med i gratulantenes skare. Dette gir et lite begrep om i hvilken grad biskop Fjellbu har vært en samlende skikkelse i nordisk kirke- og åndsliv. Og Festskriftet selv, som spenner over et vidt felt av religiøse og kulturelle emner, gjenspeiler omfanget av Fjellbus virksomhet.

Skriftet innledes med en oversikt over biskop Fjellbus liv skrevet av res. kap. J. Rian. Dernest følger en interessant skisse av dr. Knut Rygnestad om «Ein av dei beste i norsk kyrkjeliv», Johannes Johnson, Fjellbus praktikumslærer. Sogneprest Lars Tangvik følger «Med bispen på visitas», og en verdifull studie gir redaktør Ole Øisang i

monisk, så naturnødvendig harmonisk i den verden han beskriver at man kan spørre seg selv om det fremdeles er plass for de brudd mellom Guds vilje og den faktiske utvikling, som kristendommen regner for vesentlig i vår verdensforklaring. Og hva med verdens ende og den ytterste dag? Utvikler Guds rike seg, uten noe radikalt brudd, ut fra vår jordiske verden? Kommer den ytterste dag av seg selv når frukten er moden? Bli ikke snarere Guds rike bygget på denne verdens undergang? Det er disse og lignende spørsmål som mange stiller seg når de leser Teilhard verker. Det er særlig vanskelig å se hvilken plass det onde får i hans syntese: derfor er det et av de punkter som han forsøker å gjøre rede for i *Le Milieu divin* uten at det derfor kan sies å bli helt klart. Til gjengjeld har han en glimrende forklaring av vårt dobbeltsidige forhold til det materielle, som snart er vår frelses fiende snart vår forbundsfelle. Teilhard er kort og teologisk sagt anti-manikeismen i egen person.

Om han er gått for langt i denne retning får fremtiden vise. I alle tilfelle er det betydningsfullt for oss å møte en videnskapsmann som taler kristendom med sin egen tids sprog. For ham er det ikke noe knep for å fange sjeler. Han har selv personlig gjennomlevet den dramatiske spenning mellom den kristne verden og den moderne verden som preger vår tid. Hans livssyn kan derfor aldri bli en fjær i hatten for de kristne som ikke selv, på tankenes plan, har mot til å kjempe sin Jakobskamp med engelen. Hans syntese er forøvrig sikkert ikke endelig på noen måte. Den er nemlig ingen «løsning» på et problem, men frukten av en storslagen visjon, som i sine grunnleggende trekk er i stand til å befrukte våre ofte altfor fryktsomme kristendom.

Albert Raulin O. P.

sin analyse av «Religionen, Kirken og presten i Falkbergets diktning». Det neste bidrag er biskop Bjarne Skard's «Kirkebekjennelsen i Apostolikum». Denne dyptpløyende kirkehistoriske utredning må like frem karakteriseres som oppsiktsvekkende. Den vitner om et kjennskap til kirkefedrene og deres kirkeforståelse som er sjeldent her hjemme. Det syn på kirken som biskop Skard går inn for skiller seg på en markant måte ut fra hva vi ellers er vant til i vårt lavkirkelige miljø. Ikke minst tankevekkende er Skards påvisning av at bekjennelsens «de hellige samfunn» ikke bare har personal betydning («de hellige personer»), men kan også forstås sakramentalt («de hellige ting»). Den opprinnelige mening av formelen «sanctorum communio» er åpenbart *delaktighet i de sakramentale gaver*, understreker biskop Skard.

Når jeg har brukt karakteristikken «oppsiktsvekkende» om Skards artikkel, så er det ikke bare på grunn av dens kirkebegrep, men også fordi den i synet på frelsen innvarsler et viktig skritt i retning av en gjenoppdagelse her hjemme av den klassisk-kristne frelsesforståelse. Her kan Skard knytte forbindelsen tilbake til professor Sigurd Odland, som igjen — hevder han — befinner seg på linje med Ireneus, Athanasius — og Luther. Skard peker på kirkefedrenes «sakramentale» frelsesforståelse. Ansikt til ansikt med sakramentet blir det at, hva man kan kalle, *substansenkningen* må godtas eller avvises. Som uttrykk for en slik «substansenkning» siterer så Skard en uttalelse av professor Odland: «Skal jeg kunne ha full frimodighet i min kristendom, da må jeg kunne være meg bevisst at det nye åndelige liv i meg er fastere og dypere fundamentert i noe *substansielt*, som er meg skjenket av Gud, i en innsenkelse i min personlighets dyp av *objektive guddommelige livskrefter* ved Guds egen Ånd, som virker i meg tross all min skrøpelighet ved *sin egen iboende virkekraft*, og som er noe annet enn mitt subjektive troslivs ytringer.» (Uthevelsene er Skards.)

I skriftets øvrige artikler merker man seg professor N. A. Dahl's om «Hovedsetninger og bisetninger» i bibelfilologien. Arne Fjelberg skriver om «Prekenen og nutidsmennesket», overlege A. J. Nissen om «Den moderne behandling av sinnslidende», og professor Eiliv Skard gjenoppfrisker forståelsen av et av våre fornemste historiske kildeskrifter: «Passio Olavi».

Professor K. E. Skydsgaard's «Rom — Nidaros» fortjente en undersøkelse for seg. Som få her i Norden er Skydsgaard engasjert i spørsmålet om forholdet mellom lutherdom og katolisisme. Han tar avstand fra den bornerte og ensidige løsning av problemet: Her er sannheten, der er villfarelsen. Skydsgaard er klar over at en felles skjebne knytter protestanter og katolikker sammen. Den romersk-katolske og den evangelisk-lutherske kirke har aldri kunnet og vil aldri kunne komme løs av hverandre, skriver Skydsgaard. Og det store i vår tid, fortsetter han, er nettopp at de to parter er rykket hverandre nærmere inn på livet enn noensinne før siden reformasjonstiden.

Efter den svenske biskop Gustaf Auléns beskrivelse av «Norska prästvigningar i Strängnäs domkyrka», avsluttes skriftet med sogneprest B. J. Overland's «Misjon og motiv». En omfattende bibliografi over Fjellbus skrifter og artikler bekrefter inntrykket av en ruvende og rik personlighet.

Det er å ønske at dette Festskrift ikke bare forblir et akademisk lykkønskningsskrift. Ikke minst på grunn av biskop Skards bidrag fortjener det å bli mottatt som et vesentlig innlegg til klarleggelse av den kirkelige situasjon i vårt land. Skards artikkel virker nemlig som en brannfakkell i gratulantenes feststemte skare.

Finn D. Thorn. O. P.

KATOLSK FORUM

Neuberggaten 15, Oslo.

FOREDRAGSAFTENER 1. SEMESTER 1961.

KATOLSK FORUM (Dominikanernes foredragsaftener) er — uten avgift, entré eller innmeldelsesplikt — åpent for alle som søker forståelse av åndsstrømmingene i tiden og deres forhold til katolsk tro, kultur og tenkning. KATOLSK FORUM går med dette program inn i sin 15. sesong.

Tirsdag 7. februar kl. 20:

P. TEILHARD DE CHARDIN — EN MODERNE KATOLSK TENKER ved pater *Albert Raulin*.

Den franske jesuittpateren Pierre Teilhard de Chardin (1881—1955) har vært gjenstand for stadig voksende internasjonal interesse — også her hjemme har mange festet seg ved hans bok «Fenomenet menneske». Pater Raulin vurderer hovedtrekkene i en livsanskuelse som med en uvanlig tankekraft og fantasi søker å omspenne hele den moderne forsknings innsikt og viten om mennesket og dets plass i verdensaltet.

Tirsdag 14. februar kl. 20:

EN ROMAN OM HELLIGHETEN ved pater *Hallvard Rieber-Mohn*.

Den australske forfatteren Morris West's roman «Djevelens advokat» (The Devil's Advocate) var en av fjorårets største litterære sensasjoner i den engelsk-talende verden. Måned etter måned sto den øverst på best-sellerlistene både i England og i USA. Nå foreligger den på dansk, og kommer med det første også i norsk oversettelse hos Gyldendal. «Djevelens advokat» skildrer med innlevelse og realisme et emne som bare få forfattere mestrer: Guds nådes gjerning i et menneskesinn.

Tirsdag 21. februar kl. 20:

KIRKEKONSERT til inntekt for Norges Røde Kors' innsats i Kongo, under medvirken av sangerinnen *Randi*

Helseth, den danske komponist og kirkemusiker pastor *Leif Kayser*, fiolinisten *Gunnar Ørbeck* og organisten pater *Thoralf Norheim*. Verker av *Bach, Mozart, Veracini* og *Leif Kayser*.

Tirsdag 28. februar kl. 20:

KRISTEN ENHET — EN REALISTISK MULIGHET? ved pater *Finn Thorn*.

Det blåser en «økumenisk vind» gjennom kristenbeten. Mange ønsker enhet og samling av de kristne kirkesamfunn og konfesjoner — færre er de som ser praktiske og psykologiske muligheter for at dette skal kunne skje i en overskuelig fremtid — uten først et langvarig og tålmodig tilnæringsarbeide, og slektledds vilje til å overvinne den avstand som er oppstått gjennom 400 års kirkesplittelse.

Tirsdag 7. mars kl. 20:

KATOLISISMEN I SØR-AMERIKA ved pastor *Knud Ballin*.

Pastor Knud Ballin, København, er en mann med adskillige tusen reisekilometer bak seg, og tilsvarende vide horisonter. Som nordisk nøkkelmann for det internasjonale katolske Caritas — en kjempeorganisasjon for humanitær hjelp — har han fått godt overblikk. I dette foredraget vurderer han katolisismen i en verdensdel der den er like dynamisk og ekspansiv i Nord som den er truet og problemfylt i Sør.

Til dekning av annonseutgifter, trykning m. v. vil der en aften i semesteret bli anledning til frivillige kollektbidrag til Katolsk Forums virksomhet.

Programmet for 2. semester 1961 vil foreligge tidlig på høsten. Både materiell støtte, kritikk, råd og forslag mottas med takk av Priorien for Dominikanerne, Neuberggaten 15, Oslo NV.

Underholdende selvbiografi

Kitty Wentzel:

Fra mitt livs karusell.

J. W. Cappelen's forlag, Oslo 1960.

Det er en meget interessant og fornøyeelig biografi Kitty Wentzel her har gitt oss. Hennes liv har virkelig vært ikke så lite av en «karusell», i de forskjellige miljøer — også katolske. Fra St. Josephs-søstrenes skole i Kristiania ble hun satt på de samme søstres kostskole i Paris og var med bl. a. i pilegrimstog til Sacré Coeur

katedralens grunnstensnedleggelse, som elevene på skolen hadde vært med på, ved å holde basarer og skuespill for å skaffe tilveie en av grunnstenene — noe av en opplevelse for en protestantisk pike. Hennes foreldre hadde i flere år sitt hjem i Paris og der ble Kitty Wentzel (dengang Bætzmann) opptatt i Moderkirken. Vi får også meget interessante opplysninger og episoder fra norsk kunstnerliv i Paris som i hjemlandet. Boken er godt illustrert.

Lars Paul Messel.

BLIKK på TIDEN

HÅPETS STEMME

■ Under de siste to ukene har der skjedd noe en ville forsverge: En statsmann har greid å holde en tale som har gjort et positivt gripende inntrykk på *alle* dem som ellers river hverandre i filler i verdenspolitikken. Ikke var den rund og intetsigende heller, — den hadde tvertom myndighet, noblesse og — en umiskjennelig *kristen* aksent.

Nå bør en — klok av skade både ute og hjemme — være til det ytterste forsiktig med å anvende kristelige etiketter i noe så broget som politikken. Ser en godt etter, så oppdager en jo nemlig fort, at kristendommen — likesom usedeligheten! — er nokså jevnt fordelt på nær sagt alle politiske partier, for å låne et berømt sitat. Og den kristne kirke bør visst bare glede seg over at det er slik (dette gjaldt altså *kristendommen* av de to!) — det kan noen ganger snarere være et uttrykk for politisk underskudd enn for modenhet når kristne — katolikker eller protestanter — mener seg *nødt* til å danne et eget parti.

Det forhindrer jo ikke at en må ha lov til å merke seg det, når en statsmann innlysende er preget av kristen humanitet og godvilje. Det gjaldt den franske statsministeren Robert *Schuman*, og det gjelder foreløpig den nye amerikanske presidenten, hvis åpningstale også inneholdt disse ordene:

«Folkene i hytter og landsbyer over halve verden, som kjemper for å bryte ut av fattigdom og elendighet, gir vi det løfte at vi skal yde vårt beste for å hjelpe dem til å hjelpe seg selv, uansett hvor lenge det skal vare. Ikke fordi kommunistene yder hjelp. Ikke fordi vi vil at de skal stemme på oss. Men fordi det er riktig og rettferdig.

Hvis det i mistenksomhetens jungel kan bli skapt et samarbeidets brohode, la da begge parter gå sammen om den neste oppgave, nemlig å skape, ikke en ny maktbalanse, men en ny verden bygd på lovens grunn, en verden hvor den sterke er rettferdig og den svake trygg, og freden kan bevares for all fremtid.

Igjen kaller trompetfanfarene oss til handling, ikke for å gripe til våpen, selv om vi trenger våpen, ikke til kamp, selv om vi er oppstilt til kamp, men til en handling hvor vi i langvarig strid i tussmørke, år ut og år inn, skal bære byrdene — en kamp mot menneskets felles fiender: Tyranni, fattigdom, sykdom og krigen selv.

Det er visst ord som er talt rett ut av menneskehetens håp.

NÆRSYNT

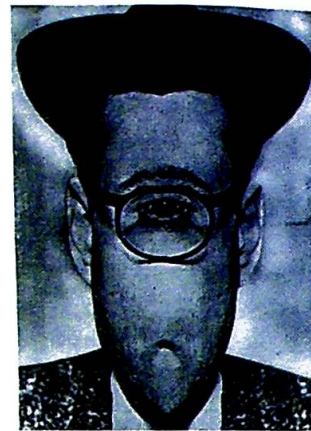
■ «Facts are sacred — comments are free» — sier britene. Eller fritt oversatt: Du kan *mene* hva du vil, men du må respektere kjennsgjeringer! Det er ord en ikke så sjelden har lyst til å sende på et brevkort til noen av dem som holder den enøyde nedvurderingen av kristendommen trutt og trufast gående i et par-tre av våre «radikale» aviser. Kirken — dens prester og troende — får selvfølgelig tåle kritikk og selv svare for sine mangelhånde svikt og feil. Og der er ikke noe forbud mot at folk som føler slik, går løs også på selve kristendommen og personlig forkaster dens verdilære — selv i de relativt sjeldne tilfeller da de virkelig har forstått den.

Men — *facts are sacred*. Det krever jo nemlig ikke kristentro å gi kristendommen hva kristendommens er, på det rent kulturelle plan. Her røber de nærsynte nålestikkene bare åndelig armod og sviktende kunnskaper. Det falt åpenbart ikke den alt annet en kristelige radikaleren Arthur *Koestler* tungt for

brystet å fastslå, at hva han meget treffende kalte *charity* — nestekjærligheten i vår utvidede, universelle forstand — den har det kristne Europa frembragt som sitt særlige gode, med alt som er fulgt i dens spor av humanitet og omsorg for mennesket. Altfor ofte har den ganske visst bare ligget i oss som et løfte, ikke som en virkeliggjørelse, fordi vi er for lite kristne. Men øst for Suez er akkurat det løftet ukjent.

Det løftet bortforklarer såvisst ikke våre blodrøde kolonisynder og overgrep. Men det hører nå engang med i synsfeltet for en som har sine to øyne i behold. Og det har ikke noe med hovmod eller selvtilfredshet å gjøre, å se det og å *si* det.

Kristendommen er uimotsigelig det største samlede verdikompleks vi kjenner — dets forgreninger i hele vår livsfølelse, vårt samfunnsliv, vår rettsorden og sivilisasjon er uoverskuelige. I et gymnasiesamfunns debatter kan den av erfaring avskrives med trang horisont og med lett hjerte. Når det derimot skjer i «kulturdebatten» er det bare pinlig — for avskriverne.

BLINKSKUDD

■ Norske filmkritikere får nå og da slem medfart, de er da også, pent sagt, en ujevn garde. At de i hvert fall har sunde instinkter får en et oppløftende inntrykk av, over den omtalte de gir Fellini's film «La dolce vita», som vi omtalte i siste nr. av «St. Olav». Middagspressen, som vel her hjemme kommer nærmest den sensasjonshunger filmen angriper, tar for eksempel midt på den riktige strengen i sine anmeldelser. Det gjelder «Verdens Gang»s Leif *Borthen*, som blant annet skriver:

«Den som leter etter noen «utvikling» hos hovedpersonen vil bli skuffet. Han er den samme når filmen slutter som da han begynte — han er bare en smule avansert i elendigheten, fra journalist er han blitt public relation mann, og en ny sirkel kan begynne.

Tro bare ikke at filmen handler om visse eksesser i den romerske sosietet. Den handler om deg og meg og alle mennesker i vår forferdende tid. Ekseplene, den ufattelige mengde av glitrende presise detaljer i denne mosaikken, har Fellini tatt der han har kunnet finne dem utrett slående, ikke bare i det romerske sosietetsliv,, men også i den hellige stads fattige verden. Hvordan kirken har kunnet ta forargelse av dette er mer enn jeg fatter. For mer anskuelig kan vel ikke en kunstner i dag fortelle hvordan menneskene er gått bort fra Gud og hvordan fortapelsen nådeløst følger etter. Den som tviler på at det eksisterer et helvete kan bare gå og se denne filmen. Men filmen forteller jo også om den religiøse nød som kirken i dag ikke synes å kunne hjelpe. Er det det kirken er forarget over?»

Hvilket er et redelig spørsmål som vi i høy grad burde ta til oss i selvransakelse. Anmelderen gir her selv et godt og oppbyggelig eksempel, for *Borthen* er jo heller ikke borte når han videre skriver:

«Det er vel ingen tilfeldighet at presseyrket er tatt som et utgangspunkt — det vil jo alltid speile av det verste i tiden, ved siden av det beste også, men i dag kanskje først og fremst det verste. Genialt har Fellini latt et kobbel pressefotografer løpe gjennom begivenhetene som en forenkling av folkemassen i en storby, der den halser fra sensasjon til sensasjon uten respekt for noe, uten følelse for noe, uten solidaritet med noe — forferdende i sin kynisme — selve symbolet for tidens ukultur.»

Også nede i Pilestredet har antennene vært i orden — «Dagbladet»s R(eidar) A(*nthonsen*) skriver meget treffende at man

«har inntrykk av å overvære et stykke vilkårlig utvalgt, rått avspeilet virkelighet, veldig som livet. Det kan virke som om rasende mennesker, bitre og samtidig søkende mennesker, har styrtet løs på tilværelsen bevæpnet med filmkamera og en vill og desperat, nesten grusom vilje til hensynsløs avkledning. I et voldsomt jagende, suggestivt hamrende billedspråk stiger her trekkene av noe kjent ubarmhjertig fram, tidens ansikt. Det er ikke vakkert, og man forlater forestillingen sønder slått innvendig. Filmens slagkraft er kolossal.»

FIMBULVINTER

■ Skal vi tro «Vårt Land» (18. januar) så har professor Carl Fredrik Wisløff riktig strammet opp det vekkellespregede norske kristenfolkets representanter under et «orienteringsmøte» for «Østlandske predikantring» nylig: Noen slags skjelling til økumenikken synes ikke å bli tålt i de rekker. Ut fra det vanlige ringresonnementet om en Bibel som «fortolker seg selv», og som altså allikevel bare gjør det med hjelp fra professoren og den sterkt lokale gruppe kristne som tenker som ham, har Wisløff — om referenten yder ham rettferdighet — faktisk erklært at bare ut fra det særlige bibelsyn har norske pietister overhodet noe vesentlig å tale med andre kristne om.

Det synes vi er nokså rystende.

Det er visst ingen som mistenker den katolske kirke for å være tilbøyelig til dogmatiske kompromisser eller doktrinal selvpoppivelse, og Kirkens konsekvente vegring for å gå inn i enhver bevegelse som forutsetter at Kirkens fundamentale enhet er tapt, er velkjent. For oss er Kirken én — det er de kristne som er splittet. Til gjengjeld begynner vi å innse vårt medansvar for den tragedien. Og vi vet da at vi har meget å tale med andre kristne om, og at vi ville komme til å bære

Fastelavnsfest

til inntekt for feriehemmet

«PERSBRÅTEN»

i foreningslokalet, Akersveien 5, Oslo.

Lørdag 11. februar kl. 17.00: BARNEAFTEN

Søndag 12. februar kl. 18.30: FOR VOKSNE

LODDSA LG fra kl. 10.30. — Kafé.

Ta venner og bekjente med.

MARIAKONGREGASJONEN

en stadig større skyld dersom vi — ganske særlig i en tid som vår — lukket medkristne radikalt ute av vårt øye og vårt sinn og vår aktive sympati. Dette blir jo nemlig stående mellom oss og andre kristne: Vi er døpt i den samme dåp. Vi tror på den samme Gud. Vi vet at all vår frelse har den samme kilde: Jesu Kristi fortjenester. Vi har syndet mot hverandre i ord, tanker, forsømmelser og gjerninger i 400 år — noe av dette forsetter, og er et åpent sår vi bare kan lege i samråd.

Intet grunnlag for samtale?

Det er kaldt, vinterstid, her i Norge...

Frater Candidus.

FORARGELSEN

«De farvede folkeslag har opplevd hvordan krigen mobiliserte og transporterte massevis av mennesker fra Asia og Afrikas fattigste land og sendte dem på kryss og tvers ut over jorden. Krigen har også lært dem hvilke ubegrensede, uovervinnelige våpen den hvite mann råder over til forsvar for seg selv, sine rettigheter, sine interesser. De har sett hvordan store områder i deres land i løpet av få dager kunne bli dekket av hele byer som den hvite manns teknikk tryllet frem — byer som nok for oss synes primitive, men som for dem arter seg som den vilteste luksus, sammenlignet med deres egne livsvilkår. De har sett umåtelige flyplasser bygget opp i løpet av få timer og tallrike maskiner lande med alle slags livsfornødenheter — maskiner som er i stand til å levere hva som helst, og det hvorsomhelst fra polene til ekvator, slik at selv den største hær og den enkelte soldat ikke manglet brød, kjøtt, melk, våpen eller ammunisjon.

De har sett alt dette.

De er blitt lokket eller tvunget av oss til å ofre liv og blod, for sammen med oss å forsvare friheten og rettferdigheten — det var i hvert fall hva de ble fortalt.

Vel — hvordan skulle de så kunne unngå å få en helt ny innstilling? De tenkte naturligvis: «Når frihetens og rettferdighetens fiender er beseiret, så vil disse sterke våpen og disse veldige ressurser straks bli stilt til rådighet for en annen krig, den eneste krig som har noe skjønt ved seg, den eneste krig som ikke er tvetydig eller falsk, nemlig krigen mot vår fattigdom.»

Men da verdenskrigen endte i 1945 fikk de se hvordan den hvite mann plutselig igjen ble svært så tålmodig når det gjelder andres lidelse. Plutselig innså de at man på en eller annen måte hadde bedratt dem. Og disse tallose folkeslag, som i århundrer, kanskje årtusener, har lidt slik som bare et dyr kan lide, fordi det ikke vet at det lider — de er idag, verden over, blitt mer menneskelige, og er derfor i stand til å erkjenne sin egen lidelse. De kan ikke lenger akseptere og de kan ikke lenger bære at dette fortsetter. Det er dette jeg kaller vår tids «psykiske eksplosjon».

Abbé Pierre.

ET PAVEORD OM KIRKEMØTET

«Og så, når vi har lagt bak oss denne krevende oppgave, når vi har fjernet alt det som fra menneskers side stiller seg hindrende i veien for de kristnes gjenforening, vil vi vise frem Kirken i all dens skjønnhet og si til våre adskilte medkristne, ortodokse, protestanter, og andre: «Se, brødre, dette er Kristi Kirke — vi har gjort vårt beste for å være tro mot den. Kom, kom — her er en vei hvor vi kan møtes, en vei tilbake. Kom og innta den plass som for så mange av dere var deres forfedres plass.»

(Johannes XXIII til lederne av den italienske Katolsk Aksjon i september 1959.)

UTLANDET

VATIKANET

Tilfredshet med dr. Ramsey.

Meldingen om at dr. Arthur Ramsey er utnevnt til dr. Fisher's efterfølger som erkebiskop av Canterbury og åndelig overhode for den anglikanske kirke, er blitt mottatt med stor tilfredshet i Rom. Det anses for sikkert at Ramsey, som er en disippel av dr. Fisher og teologisk står ham nær, vil fortsette forgjengerens arbeide for en bedre forståelse mellom de adskilte kristne kirkesamfunn. Like før sin utnevnelse deltok dr. Ramsey i en samtale med den katolske erkebiskop av Liverpool, Mgr. Heenan, over det britiske fjernsyn.

Sosialistleder hos Paven.

Pave Johannes mottok nylig lederen for de italienske sosialdemokrater, Giuseppe Saragat, i en privataudiens som varte en og en halv time. Paven og Saragat er gamle bekjente fra den tid da førstnevnte var nuntius og sistnevnte italiensk sendemann i Paris.

Film om Paulus.

Et katolsk italiensk filmselskap planlegger produksjon av en storfilm om apostelen Paulus. Det er meningen å engasjere en internasjonal stab gode skuespillere, og organisere opptak i Palestina, Syria, Lille-Asia, Hellas, Italia og på Malta. I forberedelseskomitéen sitter blant andre den engelske forfatteren Graham Greene.

KONGO

Terror.

Fra Leopoldville er det til KNA innløpt meldinger om at tre katolske misjonsstasjoner har måttet evakueres i Kongos øst-provinser, på grunn av de uholdbare tilstander. Andre misjons-

stasjoner er besatt av Lumumbatropper som herjer, brenner og skjender — et sted i Lolo-distriktet er et katolsk hospital lagt øde og tre av betjeningen drept. Under kommunistiske flagg og emblemer har Lumumba-tro styrker rekvirert kirkehus og profanert dem under brutalitet og hån mot de troende.

Første sorte professor.

Det katolske universitetet Lovanium i Leopoldville får snart sin første sorte professor. Det er den presteviede Michel Karikunzira, som efter teologien har spesialisert seg på psykologi og pedagogikk og nylig tok en god doktorgrad.

POLEN

Religionsundervisningen truet.

Under partilederen Gomulkas forsete har det polske kommunistpartis sentralkomité på en kongress nylig blant annet fått fremlagt en rapport som krever at religionsundervisningen igjen tas ut av skolene. Under «av-staliniseringen» i oktober 1956, da bare en «våpenstillstand» mellom stat og kirke reddet Polen fra ungarske tilstander, ble religionstimene gjeninnført på undervisningsplanen. Den har imidlertid alltid vært en torn i øyet på myndighetene, som ikke bare har hindret den gjennom talløse trakasserier, men også har søkt å motvirke den gjennom et «Selskap til fremme av sekulariserte skoler» som driver en intens ateistisk propaganda. En regner i Warsjava med at det er påtrykk fra Moskva som tvinger de polske kommunister til denne ytterst upopulære «skoleform».

SOVJET-RUSSLAND

Hemmelig nonnekloster.

Det sovjet-russiske ukeskriftet «Ogoniok», som utkommer i Moskva, besværer seg i ett av sine siste nummer over at politiet i Kowno i Litauen har avslørt to hemmelige nonneklostre i byen. Til søstrene hørte en lærerinne, en sykesøster, to medisinske laboranter og to gartnerlæringer, som alle avga sin fortjeneste i klosteret. I samme artikkel advarer tidskriftet mot katolske prester, som ikke viker tilbake for å bli med i fotball-lag, arrangere danseaftener og åpne populære lesesirkler for å få

kontakt med befolkningen og påvirke den med sitt budskap!

VEST-TYSKLAND

Samtale om kirkemøtet.

I Hamburg ble der nylig, som et felles-arrangement av en katolsk høyskole og et evangelisk-luthersk akademi, lagt opp en samtaleaften over temaet «Hva kan de kristne vente av det kommende konsil»? To legfolk, den katolske professor Kueng fra Tübingen og den evangeliske professor Meinhold fra Kiel, innledet.

Dr. Kueng slo fast, at det sprog paven fører, innebærer at den katolske kirke idag ikke bare — som tidligere — passivt innbyr anderledes troende kristne til å vende tilbake, men aktivt og alvorlig i møte kommer enheten gjennom en katolsk reformbevegelse hva de indre kirkelige anliggender angår. Han advarte forøvrig mot å se det kommende kirkemøte som et gjenforeningskonsil: «Til det er vi slett ikke forberedt ennå. Det som gjelder de politiske toppmøter kan også anvendes på de kirkelige: Heller intet møte, enn ett som er slett forberedt.» Han understreket også at det ikke bare dreier seg om en gjennomgripende katolsk reform, men også om klart definerte krav til protestantene. Begge parter må ta sitt ansvar for kirkesplittelsen, og begge parter må komme hverandre nærmere i bønn og i handling.

Den evangeliske part understreket at protestantene dels håper konsilet ikke vil vedta noe dogme, dels at det vil presisere den katolske lære om kirken og åpne katolikkens bevissthet for hele kristenheten. Professor Meinhold sluttet med å si: «La oss se på våre kirker med et nytt blikk, og ikke bare spørre efter hva ondt vi har gjort hverandre, men hva vi har å takke hverandre for.»

Hjelp til Kongo.

Verden over går katolikkene inn for Kongo-hjelpen. I Rom har Paven skjenket en større gave til en innsamling som det interasjonale Caritas har åpnet. I Vest-Tyskland har det tyske Caritas foreløpig stilt en million mark av sitt «fastetids-fond» fra ifjor til disposisjon for de nødstedte.

HALDEN		
SVERRE BIGUM Kolonialforretning Tif. 1425	FRIDTJOF NIELSEN Kjøtt- og pølsevareforretning Tif. Forr. 1094 — Privat 1282 Etbl. 1890	SIGURD GRØNNERN Manufaktur og utstyr Tif. 2746
Manufaktur og utstyr TEKSTILHUSET A/S	E. Sem A/s Bøker — Papir — Trykksaker	F. JØRGENSEN Aut. rørlegger - Rørhandel Tif. 1844 - 2535
ØSTFOLD SNEKKERIFABRIKK Dører — Vinduer — Trapper Tif. 1630	Gunnar Setterquist Elektrisk forretning. Aut. installatør og radioforhandler Tif. 1981 og 1733 — Storgt. 1	HALDEN FARVEHANDEL A. Sandaker, Torvet Tif. 1264

Bergens- firmaer	<p>1/5 Kr. Madsens Bok- og Papirhandel</p> <p>BERGEN</p> <p>Bryggen 5 - Leppen - Telefon 11 482</p>	 <p>USLITELIG MODERNE og sanitært</p>
<p>BJ. EMAN BJARNOLL</p> <p>Malermester</p> <p>Tlf. 99 766</p>	<p>Johan H.</p> <p>En gros - Telefon 10106</p>	<p>Kjøkkenutstyr i rustfritt stål</p> <p>DIDR. ANDERSEN & SØN A/S</p> <p>Telgr.: Glas Bergen Tel. 15 090</p>
<p>HOPSDAL & DAHL A/S</p> <p>Aut. Installatør, Radio- og Ustyersforretning</p> <p>TORNØEGÅRDEN - BERGEN</p>	<p>Konfekt - Sjokolade - Drops</p> <p>ALLIANCE KONFEKTFORRETNING</p> <p>Tlf. 11 907 - Nygårdsgt. 1 Bergen</p>	 <p>STRANDGT. 4 - TELEFON 15020 - BERGEN</p>
<p>K. & J. SOLHEIM</p> <p>Kjøtt - Pålegg - Delikatesser</p> <p>Egen Pøsefabrikk</p> <p>Solheimsgt. 25 Tlf. 99 016 Bergen</p>	<p>NYGÅRDSGATENS FISKEMAT</p> <p>Inneh. J. Ludvigsen</p> <p>Tlf. 12 941</p>	 <p>Manufakturvarer - Sengeutstyr</p>
 <p>Møbler — Gardiner — Tepper</p>	<p>Sølv for alle anledninger</p>	 <p>JUVELER SMÅSTRANDGT. 4 BERGEN</p>
<p>A. K. EGGE A/S</p> <p>Frukt og grønnsaker</p> <p>En gros</p>	<p><i>Hos oss finner De alt i</i></p> <p>Undertøy - Sengeutstyr</p> <p>FABRIKUTSALGET A/S</p>	
<p>JACOB L. BERSTAD</p> <p>Kontorutstyr</p> <p>Bergen - Oslo</p>	<p>Våre bekjente Myhre Heiser leveres over hele landet.</p> <p>JONAS MYHRE BERGEN</p> <p>JONAS MYHRE A/S OSLO</p> <p>A/S MYHRES MASKININDUSTRI BERGEN - OSLO</p>	
 <p>NYGÅRDSGT. 4</p>	 <p>All slags skadeforsikring</p> <p>ERLING KRAGE A/S</p> <p>PRYD- OG BRUKSKUNST</p> <p>Bergen</p> <p>Telefon central 14 110 Telegramadresse: «Kjell»</p>	
<p><i>Ferd. Bruns Eftf.</i></p> <p>BAKERIER & CONDITORIER</p>	<p><i>Martin Olsen's Eftf.</i></p> <p>S. AAKRE</p> <p>BAKERI & CONDITORI</p>	

OSLO

T. S. JACOBSEN

BEGRAVELSESBYRÅ

Ullevålsv. 1 - Oslo

Tlf. 33 23 34 - 33 22 46
Privat 55 77 87 - 69 43 72

Melitta

KAFFETRAKTER
og ekstra fin snusmalt
kaffe gir

BEDRE KAFFE
DRØYERE KAFFE

NOBERG & CO. A.S

MARGARINFABRIKK

OSLO

Leverandør av den bekjente

«NOCO» margarin

OBS!

Ved
adresseforandringer,
vennligst oppgi også
den tidligere
adresse!

*All slags
forsikring*

ANTH. B. NILSEN & CO'S
ASSURANCEBUREAU A/S

Rådhusgaten 27, Oslo.

Telefon 41 01 10.

A/s E. Sunde & Co. Ltd.

Oslo

Alt i rørbransjen

*Spis pølse
fra Jens Eversen*

Byggevarer - Beslag - Ovner
Verktøy - Fliser - Linoleum
Tapeter - Farvehandlervarer
Kjøkkeninnredning og utstyr

THIIS & CO A S

Haakon VII's gt. 1, Oslo
Sentralbord 41 77 30

WISBECH

Majorstua - Oslo

MASKIN- OG ELEKTROTEKNISKE
FABRIKKER

Allslags snekkerarbeid utføres

REIDAR MYRVOLD & SØNN

Gladsvei 23, Grefsen
Tlf. 37 57 68

THRONSEN & CO.
BOKTRYKKERI

Bernh. Getzgate 3b, Oslo
Telefon 33 18 34 - 33 32 37

A/S Norsk Medicinsk Varehus

Sykehusutstyr - Sanitetsmaterieill - Elektromedisin - Røntgen

Pilestrødet 7
Tlf. 33 43 70
OSLO

Service-avdeling
Apotekerveita 4 - Tlf. 24 921
TRONDHEIM

Johan Olsen & Sønner

Entreprenørforretning

Etabl. 1896

KONGENSGT. 17 VII - SENTRALBORD 42 99 90